

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

СЛУЖЕБЕН БЮЛЕТИН

Год. LIII

Брой 8

юли, 2007 г.

Съдържание

НАРЕДБА № 2 от 17.05.2007 г. за изменение и допълнение на Наредба № 17 от 26 септември 2000 г. за условия и реда за предписване и отпускане на лекарства на ветераните от войните (обн., ДВ, бр.80 от 3 октомври 2000 г.; изм., ДВ, бр.19 от 2 март 2001 г.; изм., ДВ, бр.42 от 27 април 2001 г.; изм., ДВ, бр.61 от 21 юни 2002 г.; изм., ДВ, бр.51 от 15 юни 2004 г.; изм., ДВ, бр.7 от 24 януари 2006 г.)	3
НАРЕДБА № 23 от 22.05. 2007 г. за изменение и допълнение на Наредба № 47 от 28.12.2004 г. за изискванията към добавките към храните (обн., ДВ, бр. 5 от 2005 г.; изм., бр. 90 от 2005 г.)	11
НАРЕДБА № 24 от 22.05.2007 г. за изменение и допълнение на Наредба № 31 от 29.12.2003 г. за норми за максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в храните (обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.; изм., ДВ, бр. 8 от 25.01.2007 г.)	17
НАРЕДБА № 25 от 06.06.2007 г. за условията и реда за вземане на проби и провеждане на лабораторни изследвания, анализи и експертизи, необходими за целите на държавния здравен контрол	36
НАРЕДБА № 3 от 04.06.2007 г. за специфичните изисквания към материалите и предметите, различни от пластмаси, предназначени за контакт с храни	49

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА**

**НАРЕДБА № 2 от 17.05.2007 г.
за изменение и допълнение на Наредба № 17
от 26 септември 2000 г. за условия и реда
за предписване и отпускане на лекарства
на ветераните от войните (обн., ДВ, бр.80
от 3 октомври 2000 г.; изм., ДВ, бр.19 от 2 март
2001 г.; изм., ДВ, бр.42 от 27 април 2001 г.; изм.,
ДВ, бр.61 от 21 юни 2002 г.; изм., ДВ, бр.51
от 15 юни 2004 г.;
изм., ДВ, бр.7 от 24 януари 2006 г.)**

- § 1. В чл.6 се създава ал.4:
„(4) В рамките на един календарен месец на един пациент могат да се издават не повече от три рецепти.”
- § 2. Създава се чл.10:
„Чл. 10. Общините могат да използват допълнителни отчетни документи за предписаните и отпуснати лекарства по реда на тази наредба, без това да възпрепятства получаването на лекарствата от ветераните от войните.”
- § 3. В Преходните и заключителни разпоредби се създава §3:
„§ 3. Контролът по изпълнение на наредбата се извършва от Регионалните центрове по здравеопазване и общинските служби по здравеопазване.”
- § 4. Приложението към чл.2 се изменя така:

I. ãÊàðæðááí Ë ì ðí àóÊòË, ááðæðáàøË í à ì ðàí í æì Ë°àðá°í àðà æËæðáì à
Combination susp.: Aluminium hydroxide; Magnesium hydroxide
Ranitidine - tabl. 150 mg
Famotidine - tabl. 40 mg
Combination tabl.: Metamizole sodium - 500 mg; Fenpiverinium bromide - 5 mg; Pitofenone - 1 mg
Silymarinum - tabl. 35 mg
Bisacodyl - tabl. 5 mg, supp. 5 mg, supp. 10 mg
Combination tabl.: Albumin tannate - 0.5 g, Bismuth subnitrate - 0.5 g
Combination gran.: Sodium chloride - 0.875 g; Potassium chloride - 0.625 g; Sodium citrate - 0.337 g; Glucose anhydrous - 2.5 g; Citric acid anhydrous - 0.225 g
Multyenzymes (lipase, protease, amilase etc.) tabl., caps.
Lactitol - powd. 10 g
Ursodeoxycholic acid - caps. 250 mg
Mesalazine - tabl. 250 mg, 500 mg, supp. 500 mg
Sulfasalazine - tabl. 500 mg
Essential phospholipids: (3-sn-phosphatidyl)choline - caps. 300 mg
Domperidone - tabl. 10 mg
Omeprazole caps 20 mg
Drotaverine - tabl. 40, 80 mg
Metoclopramide tabl. 10 mg
Sodium picosulfate drops 7,5 mg/ml - 15 ml; 30 ml
Loperamide caps. 2 mg
II. ãòàì Ëí í àÊòËáí Ë °ãÊàðæðááí Ë ì ðí àóÊòË
Combination film tabl. : Vit. B1 - 15 mg; Vit. B6 - 10 mg; Vit. B12 - 0.02 mg
Tocopherol - caps. 100 mg, tabl. 50 mg
Ascorbic acid - 100 mg
Retinol caps. 2500 IU, 4500 IU
Combination caps.: Retinoli palmitas, Tocoferoli acetas
Combination caps: Cyanocobalamin, Folic acid, Iron

Combination caps.: Potassium orotate - 150 mg; Retinol acetate - 2.1 mg; Thiamine nitrate - 2.1 mg; Riboflavin - 1 mg; Pyridoxine hydrochloride - 2 mg; Cyancobalamin - 15 mg; Ascorbic acid - 120 mg; alpha -Tocopherol acetate - 52 mg; Tribestane - 45 mg; Folic acid - 1.5 mg
III. „ Æðððððð Æ í ðí ðððððð, ððððððððð Æ í ððððððð Æ í ðððððð ðððð ðððððð ð
Acetylsalicylic acid tabl. 300 mg
Digoxin - tabl. 0.25 mg
Methildigoxine tabl. 0,1 mg
Acetyldigoxin - tabl. 0.2 mg
Propafenone tabl. 150 mg
Dipyridamole tabl. 25 mg
Clonidine tabl. 0,15 mg
Combination tabl.: Reserpin - 0.1 mg; Clopamide - 5 mg; Dihydroergocristine - 0.5 mg
Combination tabl.: Clonidine hydrochlorid - 0.15 mg; Chlortalidon - 20 mg
Combination gel: Heparin sodium - 30000 IU; Dexpanthenol - 4 g/100 g; Allantoin - 3 g/100 g
Combination gel: Indomethacin - 3%; Troxerutin 2%
Troxerutin caps. 300 mg; gel 2%
Ascorbic acid - 50 mg; Peflavit - 20 mg
Combination tabl: Magnesium aspartate; Potassium aspartate
Hydrochlorothiazide - tabl. 25 mg
Combination: Buphenine hydrochloride; Escin - gel 40 g
Procianidolic oligomers - tabl.50 mg, 150 mg
Captopril tabl. 12.5, 25 mg
Enalapril - tabl. 5 mg, 10 mg, 20 mg
Metoprolol - tabl. 25 mg, 50 mg, 100 mg
Atenolol - tabl. 25 mg, 50 mg, 100 mg
Pentaerithryl tetranitrate - tabl. 10 mg
Naftidrofuryl tabl. 50 mg, 100 mg
Amiodarone - tabl. 200 mg
Isosorbide dinitrate - tabl. 10, 20 mg
Propafenone - tabl. 150 mg

Trimetazidine - tabl. 20 mg, 35 mg
Verapamil - tabl. 40 mg, 80 mg, 120 mg, 240 mg
Pentoxifylline - tabl. 100 mg, 400 mg, 600 mg
Indapamide - tabl. 1.5 mg, 2.5 mg
Combination: Hydrochlorothiazide, Fosinopril - tabl. 10 mg, 20 mg
Betahistine - tabl. 8 mg, 16 mg
Spirolactone - tabl. 25 mg, 50 mg, 100 mg
Acenocoumarol - tabl. 4 mg
Isosorbide mononitrate - tabl. 20 mg, 40 mg
Combination tabl: Triamterene, Hydrochlorothiazide
Nifedipine - tabl. 10 mg
Quinidine tabl. 200 mg
Perindopril tabl. 4 mg, 8 mg
Diltiazem tabl. 60 mg, tabl. 90 mg
Simvastatin tabl. 10 mg, tabl. 20 mg, tabl. 40 mg
Combination tabl: Cumarin, Troxerutin
Heparinoid oint. 100 IU/mg - 30 g
Heparin sodium gel 1000 IU/g - 30 g; - 50 g
Diosmin tabl. 600 mg
IV. ~ äðì àðì °î ª£÷í £ °ã£àðæðááí £ ì ðì àó£ò£
Nystatin - cream, emul. cut., oint. - 100 000 IU/g
Bifonazole - cream 1%
Clobetazol - oint., cream 0.05%, 15 g
Ketoconazole - cream 20 mg/g - 15g
Combination: Miconazole, Mazipredone - oint. 15 g
Silver sulfadiazine - cream 1%
Loratadine - tabl. 10 mg
Promethazine - tabl. 25 mg
Clemastine - tabl. 1 mg
Permethrin - sol. cut. 1%
Benzyl benzoate - sol. cut.; spray
Dexpanthenol - foam. cut
Aciclovir - cream 5% - 5 g
Combination: Neomycin, Bacitracin - powd.; oint.; spray cut.
Tetracycline - oint. 3%
Povidone-iodine oint. - 90 g; sol. cut. 10% - 100 ml

Itraconazole - caps. 100 mg
Fluocinolone acetonide - cream, oint. 0.025% - 15 mg
Combination: Chlorhexidine, Retinol, Benzoxonium chloride - oint. 20 g
Fluconazole caps. 50, 100, 150, 200 mg
Fusidic acid oint. 20 mg/g - 15 g
Combination cream: Hydrocortizone, Miconazole nitrate
Clotrimazole, cream 1% - 20 g
Betamethasone cream, oint. 0,1% - 15 g
Calcipotriol 50 mcg/g - 30 g oint., cream
V. , áĤàððàáí ĸ ĩ ðĭ äóĕòĸ, äåððààøĸ í à ĩ ĸĤĤ ÷ĭ -ĭ ĩ °ĭ ààðà æĸðàĭ à
Nalidixic acid - tabl. 500 mg
Nitroxoline - tabl. 50 mg
Tamsulosin - tabl. prolong. 0.4 mg
Stinging nettle root extract - tabl. 125 mg
Serenoa repens - caps. 320 mg
Pygeum africanum extract - caps. 50 mg
Doxazosin - tabl. 1 mg, 2 mg, 4 mg
Finasteride - tabl. 5mg
Alfuzosin tabl. 5 mg, tabl. 10 mg
Dutasteride caps. 0.5 mg
Solifenacin tabl. 5 mg, 10 mg
Vĭ. Áĭ ðĸĤĤ ÕáĤĕĤĤ ĸĭ ĸ, áĭ ðĸĭ ĸĤĤ ðĸ÷ĭ ĸ, áĭ ðĸĭ ðĭ ðĭ ĸĭ Ĥ ĸ áĭ ðĸĭ àĭ àðĭ áĭ ĸ °áĤàððàà
Doxycycline - caps. 100 mg
Amoxicillin caps. 250 mg; caps. 500 mg
Benzylpenicillin - fl. 500 000 IU; 1 000 000 IU
Cefalexin - caps. 250 mg; caps. 500 mg
Combination tabl.: Trimethoprim - 80 mg; Sulfamethoxazole 480 mg
Combination tabl.: Metronidazole - 125 mg; Spiramycin - 750 000 UI
Gentamycin - amp. 40 mg, 80 mg
Ciprofloxacin - tabl. 250 mg, 500 mg
Clindamycin - caps. 75mg, 150 mg
Ketoconazole - tabl. 200 mg
Fluconazole - caps. 50 mg, 100 mg, 150 mg, 200 mg
Rifampicin - caps. 150 mg, 300 mg

Nystatin - tabl. 500 000 IU
Azithromycin - caps. 250 mg
Oxacillin caps. 250 mg
Ofloxacin tabl. 200 mg
Midecamycin - tabl. 400 mg
Combination tabl.: Amoxicillin (as trihydrate) 500 mg Clavulanic acid (as Potassium Clavulanate) 125 mg
Metronidazole - tabl. 250 mg, 500 mg
Aciclovir - tabl. 200 mg, 400 mg
Streptomycine - powd. inj. 1 g, 5 g
Inosine pranobex - tabl. 500 mg
Chloramphenicol caps. 250 mg
Josamycin - tabl. 500 mg
Levamisole - tabl. 50 mg, 150 mg
Albendazole tabl. chew. 200 mg
Pyrantel tabl. chew. 250 mg
Mebendazole tabl. 100 mg
Clarithromycin tabl. 250 mg, 500 mg
Levofloxacin tabl. 250 mg, 500 mg
Polybacterial immune-stimulator (freeze-dried killed bacterial cultures) tabl. 50 mg
Vit. A, B1, B2, B6, B12, C, E, K, P, Zn, Cu, Ni
Indometacin - tabl. ent. 25 mg; supp. 50 mg; oint. 10%
Diclofenac - tabl. 25 mg; 50 mg; supp. 25 mg; 50 mg; gel 1%
Piroxicam - caps. 10 mg, 20 mg
Allopurinol - tabl. 30 mg, 50 mg, 100 mg, 300 mg
Penicillamine - tabl. 250 mg
Glucosamine - powd. 1500 mg
Nimesulide - tabl. 100 mg
Combination tabl.: Ossein hydroxyapatite compound - 830 mg; Calcium - 177.6 mg; Phosphorus - 82.2 mg; Cullagen - 224 mg; Protein - 66.4 mg; Fluorine - 037 mg; Mineral salt - 24.9 mg; следи от Mg, Fe, Zn, Cu, Ni
Ketoprofen - caps. 50 mg; supp. 100 mg; tabl. 150 mg; gel 2.5%
Ibuprofen - gran. 100 mg, 200 mg; caps. 300 mg
Colchicine tabl. 0.5 mg

Tolperisone tabl. 150 mg
Dexketoprofen tabl. 25 mg
VIII. Æððððððð Æ ï ðï ðððððð, ðððððððððð ï à ï ðððð ððð Æðððð ð
Acetylsalicylic acid - tabl. 500 mg
Paracetamol - tabl. 500 mg
Thioridazine - tabl. 10 mg
Combination tabl.: Phenobarbital - 20 mg; Total alcaloides atropa belladonna - 0.1 mg; Secale cornutum alcaloides - 2.7 mg
Menthyl valerate - tabl. 60 mg
Piracetam - tabl. 400 mg, 800 mg; caps. 400 mg
Hydroxyzine - tabl. 25 mg
Cinnarizine tabl. 25 mg
Flunarizine - caps. 5 mg
Nicergoline - tabl. 10 mg, 30 mg
Amitriptyline - tabl. 10 mg, 25 mg
Panax ginseng radix extractum siccum normatum caps. 100 mg
Vinpocetine - tabl. 5 mg, 10 mg
Combination syr.: Calcium pantothenate, Galantamine hydrobromide, Nicotinamide, Pyridoxine Hydrochloride, Riboflavine sodium phosphate, Thiamine hydrochloride
Ginkgo biloba - tabl. 40 mg, 80 mg; caps. 40 mg, 80 mg
IX. Æððððððð Æ ï ðï ðððððð, ðððððððððð ï à ððð ððððð ððð Æðððð ð
Xylomethazoline - drops nas. 0,1%
Combination loz.: 2.4 - Dichlorobenzyl alcohol - 1.2 mg;
Menthol - 5.9 mg; p -pentyl-m-cresol - 0.6 mg
Salbutamol - susp. inh. pres. 100 mcg/dose, syr. 2 mg/5 ml, tabl. 2 mg, 4 mg
Aminophylline - tabl. 100 mg
Theophylline - tabl. 300 mg
Guaiacolsulfonate - syr. 60.4 mg/ml - 140 ml
Combination syr.: Glaucine bromide; Basilici oil; Ephedrine hydrochloride
Cromoglicic acid - susp. inh. pres. 5 mg/dose
Ipratropium bromide - susp. inh. pres. 20 mcg/dose
Beclometasone susp. inh. pres. 50 mcg/dose; 100 mcg/dose
Bromhexine tabl 4 mg, 8 mg

Combination: Fluticasone propionate, Salmeterol xinafoate, eq. to Salmeterol base - susp.inh.pres.; powd.inh.

Fluticasone susp. inh. pres. 25 mcg/dose – 60 doses

Acetylcysteine tabl., powd. 200 mg

**НАРЕДБА № 23 от 22.05. 2007 г.
за изменение и допълнение на Наредба № 47
от 28.12.2004 г. за изискванията към добавките
към храните (обн., ДВ, бр. 5 от 2005 г.;
изм., бр. 90 от 2005 г.)**

- § 1. В наименованието на наредбата думите "добавките към храните" се заменят с "хранителните добавки".
- § 2. Член 4 се изменя:
- "Чл. 4. (1) Производителите или търговците, които предстои да пуснат на пазара в Република България за първи път хранителни добавки, уведомяват за това преди пускането на пазара Регионалната инспекция по опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ) по седалището си, а когато нямат такова на територията на Република България – в избрана от тях РИОКОЗ.
- (2) Уведомлението до РИОКОЗ се изготвя по образец съгласно приложение №1 и към него се прилага образец на етикета, използван за съответната хранителна добавка.
- (3) Уведомлението по ал.2 се представя в РИОКОЗ в два еднакви екземпляра, на които се поставя входящ номер, и единият се връща на подателя.
- (4) За всяка хранителна добавка се подава отделно уведомление. При промяна в състава, наименованието или предназначението на хранителна добавка се подава ново уведомление.
- (5) Регионалната инспекция по опазване и контрол на общественото здраве създава и поддържа база данни за служебно ползване на подадените уведомления за хранителните добавки, пуснати на пазара.
- (6) Въз основа на подадена от РИОКОЗ информация по ал.5 Министерството на здравеопазването поддържа централна база данни на уведомленията по ал.4."
- § 3. В чл.5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.2 думите "тази добавка към храната се спира от продажба и се изтегля от пазара" се заменят със "се прилага разпоредбата на чл.37 от Закона за храните";

2. Създава се ал.3:

"(3) В случаите по ал.2 компетентният орган по Закона за храните предприема действия за незабавно информиране на другите държави-членки на Европейския съюз и Европейската комисия за предприетите мерки, като предоставят и информация за мотивите, довели до налагането им."

§ 4. Член 6 се изменя:

"Чл. 6. Хранителните добавки се продават само в обекти, регистрирани по реда на чл.12 от Закона за храните, както и в аптеки и дрогерии."

§ 5. В чл.7, ал.1 и в чл.14, ал.1 числото "1" се заменя с "1а".

§ 6. В чл.12 се правят следните изменения:

1. В ал.1, т.1 думите "витамины, минерали или други" се заличават.

2. Алинея 2 се изменя:

"(2) Наименованието, под което се продават продуктите, съгласно чл.12, ал.1 от наредбата по ал.1, е "хранителна добавка".

§ 7. В чл.14 се правят следните изменения:

1. В ал.1 думите "витамины, минерали или други" се заличават.

2. Алинея 2 се изменя:

"(2) Количествата по ал.1, обявени на етикета, трябва да са тези, които се съдържат в препоръчваната доза продукт за дневен прием."

§ 8. Параграф 1 се изменя така:

"§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Хранителни вещества" са:

а) витамини;

б) минерали.

2. "Субстанции с хранителен или физиологичен ефект" са

провитамины, белтък, аминокиселини, пептиди, незаменими мастни киселини, рибни и растителни масла, въглехидрати, хранителни влакнини, метаболити, пробиотици и пребиотици, пчелни продукти, хранителни концентрати, ензими, части и екстракти от растения, органични и неорганични биоактивни субстанции, самостоятелно или в комбинация."

- § 9. В преходните и заключителните разпоредби се създава §2а:
"§ 2а. С наредбата се въвеждат изискванията на Директива 2002/46/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 10 юни 2002 г. за сближаване на законодателството на държавите-членки по отношение на хранителните добавки."
- § 10. Създава се Приложение №1 към чл.4, ал.2:

Вх. № ____/____

ДО
ДИРЕКТОРА
НА РЕГИОНАЛНАТА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОПАЗВАНЕ
И КОНТРОЛ НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ
гр. _____

**УВЕДОМЛЕНИЕ
ЗА ПУСКАНЕ НА ПАЗАРА НА ХРАНИТЕЛНА ДОБАВКА**

От _____

(име, презиме, фамилия)

Производител в Република България (упълномощен представител)
Търговец (за продукт, който не се произвежда в Република България)
(вярното се подчертава)

_____
(наименование, седалище, адрес на управление, телефон, факс, e-mail)
Обект за производство (когато продуктът се произвежда в страната, в
обект, собственост на производителя):

_____
(наименование, седалище, адрес телефон, факс, e-mail)
Обект (в страната), с който е сключен договор за извършване на
производство:

_____
(наименование, седалище, адрес на производство, телефон, факс, e-mail)
За търговците (когато продуктът не се произвежда в Република България):

_____
(адрес на складиране на продуктите)
Уведомявам Ви, че считано от ____ предстои пускане на пазара в
(ден, месец, година)
Република България за първи път на хранителна добавка:

_____
(наименование на добавката)
Предназначение на добавката:

_____
_____
_____
Прилагам: образец на етикета на добавката (опаковка, листовка,
брошура – при наличие на такива).
(ден, месец, година) (подпис, печат)"

- § 11. В "Приложение №1 към чл.7, ал.1 се правят следните изменения:
1. Думите "№1" се заменят с "№1а".
  2. В раздел II "Минерали" думите "Флуор (mg)" и "Хлор (mg)" се заменят съответно с "Флуорид (mg)" и "Хлорид (mg)".
- § 12. В Приложение №2 към чл.7, ал.1 се правят следните изменения и допълнения:
1. В раздел I "Витамини", т.10 се изменя така:

"10. Фолат

    - а) птероилмоноглутаминова киселина
    - б) калциев-L-метилфолат".
  2. В раздел II "Минерали":
    - а) точки от 21 до 31 се изменят така:

"21. железен карбонат

22. железен цитрат

23. железен амониев цитрат

24. железен глюконат

25. железен фумарат

26. железен натриев дифосфат

27. железен лактат

28. железен сулфат

29. железен дифосфат (железен пирофосфат)

30. железен захарат

31. елементно желязо (карбонил + електролитно + водороден редуцирано)";
    - б) създава се т.31а:

"31а. железен бисглицинат".

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

- § 13. Навсякъде в текста на наредбата думите "добавките към храните", "добавки към храните" и "добавка към храната" се заменят съответно с "хранителните добавки", "хранителни добавки" и "хранителна добавка".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- § 14. Хранителните добавки, които са в процес на етикетиране или са били етикетирани преди влизането в сила на тази наредба, могат да се продават под наименованието "добавки към храните" до 30 април 2008 г.
- § 15. С тази наредба се въвеждат изискванията на Директива 2006/37/ЕО на Комисията от 30 март за изменение на приложение II към Директива 2002/46/ЕО на Европейския парламент и Съвета с цел включване на някои вещества.

МИНИСТЪР:
проф. д-р Радослав Гайдарски

**НАРЕДБА № 24 от 22.05.2007 г.
за изменение и допълнение на Наредба № 31
от 29.12.2003 г. за норми за максимално
допустимите количества на остатъци от пестициди
в храните (обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.;
изм., ДВ, бр. 8 от 25.01.2007 г.)**

- Параграф единствен. В приложение №2 към чл.4, ал.1, част II, се правят следните изменения и допълнения:
1. Наименованието на приложението се изменя така:
“Норми за максимално допустимите количества на остатъци от пестициди в и/или върху храни, в mg/kg”.
  2. Текстът в колони с №18 “Атразин”, №55 и 55а “Дихлорвос”, №65 и 65а “Етион” и №104 “Фолпет” се изменя така:

Групи храни	Групи, включващи следните продукти	Атразин	Дихлорвос	Дихлорвос	Етион	Етион	Фолпет
1	2	18	55	55а	65	65а	104
		Прилага се от 21 януари 2007 г.	Прилага се до 10 май 2007 г.	Прилага се от 11 май 2007 г.	Прилага се до 10 май 2007 г.	Прилага се от 11 май 2007 г.	Прилага се от 11 май 2007 г.
1. Плодове, пресни, сушени или неварени, консервирани чрез замразяване без прибавена захар: ядкови							
i) Цитрусови плодове							
	Грейпфрути	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Лимони	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Зелени лимони (Limes)	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Мандарини (вкл. клементини и други подобни хибриди)	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Портокали	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Помелос	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
	Други цитрусови плодове	0.05*	0.1	0.01*	2	0.01*	0.02*
ii) Ядкови плодове (с черупки и без черупки)							
	Бадеми	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Бразилски орехи	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кашу	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кестени	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кокосови орехи	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Лешници	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Орехи "Куинсленд"	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Орехи "Пекан"	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Ядки на борови шишарки	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Шам-фъстък	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Орехи обикновени	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други орехоплодни	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
iii) Плодове със семки							
	Ябълки	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Круши	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Дюли	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Други	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
iv) Плодове с костилки							
	Кайсии	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	0.02*
	Череши	0.05*		0.01*		0.01*	2
	Праскови (вкл. нектарини и подобни хибриди)	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	0.02*
	Сливи	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
v) Месести плодове без костилки и дребни плодове							
a)	Десертно и винено грозде						
	Десертно грозде	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	0.02*
	Винено грозде	0.05*	0.1	0.01*	1	0.01*	5
b)	Ягоди (без диви горски ягоди)	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
v)	Къпиноплодни (без дивите плодове)						3 ⁽⁶⁹⁾
	Черници	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Храстовидни черници	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Къпини	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Малини	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Други	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
г)	Други месести плодове и дребни плодове (без дивите плодове)						
	Боровинки	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Блатни боровинки	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Френско грозде (с червени, бели или черни зърна, касис)	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Цариградско грозде	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	3 ⁽⁶⁹⁾
	Други	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
д)	Диви месести плодове и други диви плодове	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
vi) Други плодове							
	Авокадо	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Банани	0.05*	0.1	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Фурми	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Смокини	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Киви	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кумкуати	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Личи (плодове на китайско дърво)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Манго	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Маслини (трапезни)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Маслини (за зехтин)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Папая	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Пасион фрукт	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Ананас	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Нар	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
2. Зеленчуци, пресни или неварени, замразени или сушени							
i) Кореноплодни и грудкови зеленчуци							
	Захарно цвекло	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Моркови	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Целина	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Хрян	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Гулии	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Артишок "Иерусалим"	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Пащърнак	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Магданоз с големи корени	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Репички	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Козя брада	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Сладки картофи (патати)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Шведска ряпа (жълта ряпа)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Ряпа	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Ям (ядивна гулия на растението <i>Dioscorea</i> ; индийски картоф)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
ii) Зеленчуци с луковица							
	Чесън	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Лук	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0
	Дребен лук	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Зелен лук	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
iii) Зеленчуци-плодове							
	a) Зеленчуци от семейство <i>Solanacea</i>						
	Домати	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	2 ⁽⁶⁹⁾
	Чушки (пипер)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Лют пипер	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Сини домати (патладжан)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Бамя	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Други	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	б) Зеленчуци от семейство тиквови - с ядлива кора						
	Краставици	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Корнишони	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Тиквички	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Други	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
в)	Зеленчуци от семейство тиквови - с неядлива кора						
	Пъпешки	0.05*		0.01*		0.01*	1
	Тикви	0.05*		0.01*		0.01*	1
	Дини	0.05*		0.01*		0.01*	1
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	1
г)	Сладка царевица	0		0.01*		0.01*	0.02*
iv) Зеленчуци от вида BRASSICA							
а)	Зелеви (развитие на съцветия)						
	Броколи	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Карфиол (цветно зеле)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
б)	Зелеви (на глави)						
	Брюкселско зеле	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Главесто зеле	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
в)	Зелеви (развитие на листа)						
	Китайско зеле	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кайл (къдраво зеле, което не е на глави)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
г)	Алабаш (зеле-ряпови)	0.05*		0.01*		0.01*	0
v) Листни зеленчуци и пресни подправки							
а)	Марули и подобни						

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Кресони	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Агнешка салатата	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Марули	0.05*	1	0.01*	0	0.01*	2
	Скароли	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Рукола	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Листа и стъбла от зелени	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	б) Спанакови и подобни						
	Спанак	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Листа от цвекло (къдраво)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	в) Воден кресон	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	г) Цикории	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	д) Подправки (пресни)						
	Кервел	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Ситен лук	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Магданоз	0.05*		0.01*		2	0.02*
	Листа от целина	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
vi) Бобови растения (пресни)							
	Фасул (неизчистен от шушулки)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	2 ⁽⁶⁹⁾
	Фасул (изчистен от шушулки)	0.05*		0.01*		0.01*	2 ⁽⁶⁹⁾
	Грах (неизчистен от шушулки)	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Грах (изчистен от шушулки)	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
vii) Стъблени зеленчуци							
	Аспержи	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Кардони	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Целина на стъбла	0.05*	0.5	0.01*	0	0	0.02*
	Копър	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Артишок	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Праз лук	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Ревен	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
viii) Гъби							
	а) Култивирани гъби	0.05*	0.5	0.01*	0	0.01*	0.02*
	б) Диворастящи гъби	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
3. Бобови растения							
	Фасул	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Леща	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Грах	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Лупина	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.01*	0.02*
4. Маслодайни семена							
	Семена от лен	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Фъстъци	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от мак	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от сусам	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Семена от слънчоглед	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от рапица	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от соя	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от синап	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от памук	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Семена от коноп	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
	Други	0.05*		0.01*		0.02*	0.02*
5. Картофи							
	Ранни картофи	0.05*	0.5	0.01*		0.01*	0
	Картофи, предназначени за консервиране	0.05*	0.5	0.01*		0.01*	0
6. Чай	(сушени листа и стъбла, ферментирали или приготвени по друг начин, получени от <i>Camellia sinesis</i>)	0.1*	0.1*	0.02*	3	3	0.05*
7. Хмел (сушен)	включително под формата на гранули и неконцентриран прах	0.1*		0.02*		0.02*	##
8. Подправки (65)							
	Семена от кимион						
	Семена от хвойна (смрика)						
	Индийско/мускатово орехче						

1	2	18	55	55a	65	65a	104
	Бял и черен пипер						
	Ванилия (шушулки)						
	Други						
9. Житни (зърнени)							
	Пшеница	0.01*	2	0.01*		0.01*	2
	Ръж	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Ечемик	0.01*	2	0.01*		0.01*	2
	Сорго	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Овес	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Тритикале	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Царевица	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Твърда пшеница	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Просо	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Ориз ⁽¹⁾	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
	Други	0.01*	2	0.01*		0.01*	0.02*
10. Храни от животински произход							
	Месо, мазнини и месни продукти ⁽³⁾		0.05	0.05			
	Мляко ⁽⁴⁾ и млечни продукти ⁽⁵⁾		0	0			
	Яйца ⁽⁶⁾		0.05*	0.05*			

3. Създава се колона №69а с наименование “Каптан”:

Групи храни	Групи, включващи следните продукти	Каптан
1	2	69а
		Прилага се от 11 май 2007 г.
1. Плодове, пресни, сушени или неварени, консервирани чрез замразяване без прибавена захар: ядкови		
i) Цитрусови плодове		
	Грейпфрути	0.02*
	Лимони	0.02*
	Зелени лимони (Limes)	0.02*
	Мандарини (вкл. клементини и други подобни хибриди)	0.02*
	Портокали	0.02*
	Помелос	0.02*

Други цитру.0047 -10.431 re*300.223 30140" re*B9.91 0.7

1	2	69a
iv) Плодове с костилки		
	Кайсии	3
	Череша	5
	Праскови (вкл. нектарини и подобни хибриди)	0.02*
	Сливи	1
	Други	0.02*
v) Месести плодове без костилки и дребни плодове		
	а) Десертно и винено грозде	
	Десертно грозде	0.02*
	Винено грозде	0.02*
	б) Ягоди (без дива горски ягоди)	3 ⁽⁶⁹⁾
	в) Къпиноплодни (без дивите плодове)	3 ⁽⁶⁹⁾
	Черници	3 ⁽⁶⁹⁾
	Храстовидни черници	0.02*
	Къпини	0.02*
	Малини	3 ⁽⁶⁹⁾
	Други	0.02*
	г) Други месести плодове и дребни плодове (без дивите плодове)	
	Боровинки	0.02*
	Блатни боровинки	0.02*
	Френско грозде (с червени, бели или черни зърна, касис)	3 ⁽⁶⁹⁾
	Цариградско грозде	3 ⁽⁶⁹⁾
	Други	0.02*
	д) Дива месести плодове и други дива плодове	0.02*

1	2	69a
vi) Други плодове		
	Авокадо	0.02*
	Банани	0.02*
	Фурми	0.02*
	Смокини	0.02*
	Киви	0.02*
	Кумкуати	0.02*
	Личи (плодове на китайско дърво)	0.02*
	Манго	2
	Маслини (трапезни)	0.02*
	Маслини (за зехтин)	0.02*
	Папая	0.02*
	Пасион фрут	0.02*
	Ананас	0.02*
	Нар	0.02*
	Други	0.02*
2. Зеленчуци, пресни или неварени, замразени или сушени		
i) Кореноплодни и грудкови зеленчуци		
	Захарно цвекло	0.02*
	Моркови	0,1
	Целина	0.02*
	Хрян	0,1
	Гулии	0.02*
	Артишок "Иерусалим"	0.02*
	Пашърнак	0.02*
	Магданоз с големи корени	0.02*
	Репички	0.02*
	Козя брада	0.02*
	Сладки картофи (патати)	0.02*
	Шведска ряпа (жълта ряпа)	0.02*
	Ряпа	0.02*

1	2	69a
	Ям (ядивна гулия на растението Dioscorea; индийски картоф)	0.02*
	Други	0.02*
ii) Зеленчуци с луковича		
	Чесън	0.02*
	Лук	0.02*
	Дребен лук	0.02*
	Зелен лук	0.02*
	Други	0.02*
iii) Зеленчуци-плодове		
	a) Зеленчуци от семейство Solanaceae	
	Домати	2 ⁽⁶⁹⁾
	Чушки (пипер)	0,1
	Лют пипер	0,1
	Сини домати (патладжан)	0.02*
	Бамя	0.02*
	Други	0.02*
	b) Зеленчуци от семейство тиквови - с ядлива кора	
	Краставици	0.02*
	Корнишони	0.02*
	Тиквички	0.02*
	Други	0.02*
	v) Зеленчуци от семейство тиквови - с неядлива кора	
	Гъпеши	0,1
	Тикви	0.02*
	Дини	0.02*
	Други	0.02*
	г) Сладка царевица	0.02*
iv) Зеленчуци от вида BRASSICA		
	a) Зелени (развитие на съцветия)	

1	2	69a
	Броколи	0.02*
	Карфиол (цветно зеле)	0.02*
	Други	0.02*
	б) Зелеве (на глави)	
	Брюкселско зеле	0.02*
	Главесто зеле	0.02*
	Други	0.02*
	в) Зелеве (развитие на листа)	
	Китайско зеле	0.02*
	Кайл (къдраво зеле, което не е на глави)	0.02*
	Други	0.02*
	г) Алабаш (зелеряпови)	0.02*
v) Листни зеленчуци и пресни подправки		
	а) Марули и подобни	
	Кресони	0.02*
	Агнешка салата	0.02*
	Марули	0.02*
	Скароли	2
	Рукола	0.02*
	Листа и стъбла от зелеви	0.02*
	Други	0.02*
	б) Спанакови и подобни	
	Спанак	0,1
	Листа от цвекло (къдраво)	0.02*
	Други	0.02*
	в) Воден кресон	0.02*
	г) Цикории	0.02*
	д) Подправки (пресни)	
	Кервел	0.02*
	Ситен лук	0.02*
	Магданоз	0,1

1	2	69a
	Листа от целина	0.02*
	Други	0.02*
vi) Бобови растения (пресни)		
	Фасул (неизчистен от шушулки)	2 ⁽⁶⁹⁾
	Фасул (изчистен от шушулки)	2 ⁽⁶⁹⁾
	Грах (неизчистен от шушулки)	0.02*
	Грах (изчистен от шушулки)	0.02*
	Други	0.02*
vii) Стъблени зеленчуци		
	Аспержи	0.02*
	Кардони	0.02*
	Целина на стъбла	0,1
	Копър	0.02*
	Артишок	0.02*
	Праз лук	2
	Ревен	0.02*
	Други	0.02*
viii) Гъби		
	а) Култивирани гъби	0.02*
	б) Диворастящи гъби	0.02*
3. Бобови растения		
	Фасул	0.02*
	Леща	0.02*
	Грах	0.02*
	Лупина	0.02*
	Други	0.02*
4. Маслодайни семена		
	Семена от лен	0.02*
	Фъстъци	0.02*
	Семена от мак	0.02*
	Семена от сусам	0.02*
	Семена от слънчоглед	0.02*
	Семена от рапица	0.02*
	Семена от соя	0.02*
	Семена от синап	0.02*

1	2	69a
	Семена от памук	0.02*
	Семена от коноп	0.02*
	Други	0.02*
5. Картофи		
	Ранни картофи	0,05
	Картофи, предназначени за консервиране	0,05
6. Чай	(сушени листа и стъбла, ферментирани или приготвени по друг начин, получени от <i>Camellia sinensis</i>)	0.05*
7. Хмел (сушен)	включително под формата на гранули и неконцентриран прах	0.05*
8. Подправки (65)		
	Семена от кимион	
	Семена от хвойна (смрика)	
	Индийско/мускатово орехче	
	Бял и черен пипер	
	Ванилия (шушулки)	
	Други	
9. Житни (зърнени)		
	Пшеница	0.02*
	Ръж	0.02*
	Ечемик	0.02*
	Сорго	0.02*
	Овес	0.02*
	Тритикале	0.02*
	Царевица	0.02*
	Твърда пшеница	0.02*
	Просо	0.02*
	Ориз ⁽¹⁾	0.02*
	Други	0.02*

1	2	69a
10. Храни от животински произход		
	Месо, мазнини и месни продукти ⁽³⁾	
	Мляко ⁽⁴⁾ и млечни продукти ⁽⁵⁾	
	Яйца ⁽⁶⁾	

4. В “Забележки” се създава т.69:
“т. 69. Сума от Каптан и Фолпет.”

МИНИСТЪР:
проф. д-р Радослав Гайдарски

НАРЕДБА № 25 от 06.06.2007 г.
за условията и реда за вземане на проби и
провеждане на лабораторни изследвания, анализи и
експертизи, необходими за целите на държавния
здравен контрол

РАЗДЕЛ I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- Чл. 1. (1) С тази наредба се определят условията и редът за вземане на проби и провеждане на лабораторни изследвания, анализи и експертизи за целите на държавния здравен контрол на:
1. продукти и стоки със значение за здравето на човека;
  2. фактори на жизнената среда.
- (2) Наредбата не се прилага за вземане на проби от храни, лекарства и дрехи втора употреба.
- Чл. 2. (1) Проби от продукти и стоки, със значение за здравето на човека, се вземат от обектите, в които те се произвеждат, обработват, съхраняват, продават или употребяват.
- (2) Проби от продукти и стоки се вземат:
1. при провеждане на систематичен или насочен държавен здравен контрол;
  2. при провеждане на мониторинг или на тематични проверки;
  3. при сигнали от граждани, държавни органи и организации за промени в качеството или при съмнение за безопасността на продуктите или стоките;
  4. по искане на митническите органи, при съмнение за безопасността на продуктите или стоките от внос;
  5. по искане на физически и юридически лица.
- (3) Проби от фактори на жизнената среда се вземат за изследвания, анализи и експертизи в следните случаи:
1. при обективизиране на систематичните проверки по дър-

жавния здравен контрол в обектите с обществено предназначение;

2. при провеждане на мониторинг или на тематични проверки;

3. по молба на физически и юридически лица при въвеждане в експлоатация на обекти с обществено предназначение или по други поводи;

4. при сигнали и жалби от граждани, държавни органи и организации за променено качество на фактори на жизнената среда.

РАЗДЕЛ II ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ

Чл. 3. (1) Вземането на проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека, за целите на държавния здравен контрол се осъществява по методи, съгласно БДС, EN, ISO или други международни стандарти.

(2) Пробите се вземат от държавни здравни инспектори или от длъжностни лица от акредитираните лаборатории на дирекция «Лабораторни изследвания» на Регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ) или на Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ), задължително в присъствие на заинтересовано лице или негов упълномощен представител.

Чл. 4. (1) Преди всяко вземане на проби от продукти и стоки със значение за здравето се извършва:

1. определяне на партидата и съответствието ѝ с придружаващата я документация;

2. външен оглед на партидата;

3. органолептична оценка – външен вид, цвят, мирис, консистенция, примеси;

4. оценяване на условията, при които се съхранява партидата.

(2) Когато продуктите или стоките със значение за здравето

на човека са съставени от еднородни партиди, но с различни дати на производство, те се групират и описват поотделно.

(3) Всяка взета проба следва да отговаря на следните условия:

1. да е хомогенна;
2. да е представителна;
3. да е получена, без да се променя физико-химичната ѝ характеристика;
4. да е достатъчна за нужния анализ;
5. времето между вземането на пробата и извършването на анализа да е максимално кратко;
6. обективно да отразява състоянието на цялата изследвана партида.

(4) Резултатите от огледа и оценката на партидата се нанасят в протокола по чл.5, ал.7.

Чл. 5.

(1) За извършване на лабораторен анализ от продукти или стоки със значение за здравето на човека се взема една или две лабораторни проби от всяка произведена или внесена партида, като последователно се вземат първична, средна и лабораторна проба.

(2) Една лабораторна проба от продукти или стоки се взема в случаите по чл.2, ал.2, т.2, а във всички останали случаи по чл.2, ал.2. се вземат две лабораторни проби.

(3) По искане на физическо или юридическо лице могат да бъдат взети и три лабораторни проби. Първите две проби се изпращат в лабораториите на РИОКОЗ или на НЦРРЗ, а третата проба се съхранява при подходящи условия и на отговорно пазене в обекта, от който е взета.

(4) В случаите, когато в лабораториите на РИОКОЗ или на НЦРРЗ са постъпили две проби, едната проба се запазва за повторно изследване, при оспорване на резултатите, като се съхранява при подходящи условия.

(5) Пробите се вземат по един и същи начин, в еднакви количества и опаковки, както единичната проба.

(6) Пробите се опаковат и подпечатват по начин, запазващ оригиналността им.

(7) За взетите проби се съставя протокол в три екземпляра, съгласно приложение №1, който се подписва от лицето, взело пробата и от заинтересованото лице или от неговия упълномощен представител. Екземпляр от протокола се предоставя на заинтересованото лице или на неговия упълномощен представител. Другите два екземпляра се завеждат в лабораториите на РИОКОЗ или на НЦРРЗ, като единият от тях се връща на лицето, взело пробата, а другият придружава пробата и се съхранява с протоколите от лабораторния контрол в дирекция "Лабораторни изследвания" на РИОКОЗ или в лабораториите на НЦРРЗ.

Чл. 6. Изисквания към технологията на вземане на проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека са посочени в приложение №2.

Чл. 7. (1) Преди вземане на проби от фактори на жизнената среда се извършва предварително проучване и се изготвя схема за пробонабиране.

(2) Пробите по ал.1 се вземат от държавни здравни инспектори или от длъжностни лица от акредитираните лаборатории на дирекция «Лабораторни изследвания» РИОКОЗ или на НЦРРЗ задължително в присъствие на заинтересовано лице или негов упълномощен представител.

(3) При вземането на проби за извършване на регулярен мониторинг, проучване или тематична проверка на фактори на жизнената среда, присъствие на заинтересовано лице или негов упълномощен представител не е задължително.

(4) Пробите за изследване на факторите на жизнената среда се вземат в обеми и по начин определени в стандартизираните методи за вземане на проби.

Чл. 8. Приборите, инструментите и опаковките, които се използват при вземане на проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека и фактори на жизнената среда, е необходимо да отговарят на следните условия:

1. да са изработени от инертни в химическо отношение материали с подходящи механични характеристики и антикорозионни свойства, устойчиви на въздействието на ки-

селини, основи, алкохоли, естери, дезинфекционни средства и други химически вещества, високи и ниски температури;

2. да не отделят вещества, влияещи върху химическия състав, действащи антисептично или променящи органолептиката на продукта;

3. да осигуряват условия на съхранение, аналогични на изискващите се за конкретния вид продукт, и да изолират от допълнителни физични, химични и механични влияния – въздух, светлина, влажност, температура и др.;

4. да не създават условия за допълнително размножаване на бактерии, микроскопични гъбички и други и за продукция на техни токсини;

5. да изолират продукта в достатъчна степен от възможности за вторично биологично и химично замърсяване;

6. да са здрави и да осигуряват запазването на целостта на пробата, както и да гарантират от евентуалното ѝ изтичане, разсипване и разливане;

7. да са свободни от механични замърсявания, добре подсушени, а в зависимост от предназначението на пробата – химически чисти или стерилни.

Чл. 9. (1) Взетите проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека и от факторите на жизнената среда се поставят в различни опаковки (книжни кесии, пластмасови пликове, буркани, бутилки, стъклени флакони, колби, шишета и други) в зависимост от характера и консистенцията им, както и от предназначението на пробите за различните видове анализи.

(2) Опаковките по ал.1 се затварят по начин, който гарантира запазването на целостта им и не позволява тяхната промяна или подмяна.

(3) Пробата се маркира върху етикет, който съдържа данните, посочени в приложение №3 и се подписва от лицето, взело пробата, и от заинтересовано лице или неговия упълномощен представител, присъствали при вземане на пробата.

РАЗДЕЛ III

ТРАНСПОРТИРАНЕ, ПРИЕМАНЕ И ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОБИТЕ

- Чл. 10.** (1) Взетите проби се транспортират до дирекция “Лабораторни изследвания” на РИОКОЗ или до НЦРРЗ от лицето, взело пробата.
- (2) Проби, съмнителни за бактериално замърсяване, се транспортират незабавно в изотермични съдове или чанти, или с хладилен транспорт.
- (3) Проби, взети при контрола на факторите на жизнената среда – поглътителни, филтри или сорбентни тръбички, се транспортират съгласно изискванията на БДС, EN, ISO с цел недопускане на промяна на съдържанието им.
- Чл. 11.** (1) Лицето, взело и транспортирало пробата, я предава в лабораториите на РИОКОЗ или на НЦРРЗ заедно с протокола за вземане на проба.
- (2) В лабораториите се води журнал, в който се вписва датата и часът на получаване на пробите.
- (3) Анализите на проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека започват незабавно, когато:
1. съществуват предпоставки за промяна и нарушение на годността на продукта и стоката или за наличие на опасни химически вещества и препарати, за които съществуват определени забрани или ограничения;
  2. има съмнение относно безопасността за здравето на човека на продуктите и стоките;
  3. е възникнало заболяване от микробен произход.
- Чл. 12.** Постъпилите проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека и на фактори на жизнената среда се обработват, изследват или анализират по методи съгласно БДС, EN, ISO, други международни стандарти или по валидирани и верифицирани методи, записани като методи на акредитираните лаборатории на дирекция “Лабораторни изследвания” на РИОКОЗ или на НЦРРЗ.

РАЗДЕЛ IV

ИЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ЛАБОРАТОРНИЯ КОНТРОЛ

- Чл. 13.** (1) За резултатите от извършения лабораторен контрол се издава протокол и сертификат за контрол на акредитираната лаборатория на дирекция “Лабораторни изследвания” на РИОКОЗ или на НЦРРЗ.
- (2) Всеки сертификат за контрол съдържа здравното заключение за съответствието или за несъответствието на пробите от продуктите и стоките със значение за здравето на човека или за факторите на жизнената среда с нормативно установените изисквания.
- (3) Протоколът и сертификатът за контрол от лабораторните изпитвания се връчват срещу подпис на държавния здравен инспектор, взел пробата и на заинтересованото лице или на неговия упълномощен представител.
- Чл. 14.** (1) Заинтересованото лице в срок от три работни дни след получаването на резултатите от извършения лабораторен контрол може да ги оспори писмено пред главния държавен здравен инспектор чрез директора на РИОКОЗ или на НЦРРЗ.
- (2) В случаите по ал.1, изследванията на втората лабораторна проба се извършват в друга РИОКОЗ, определена от главния държавен здравен инспектор.
- (3) Когато е взета и трета лабораторна проба, тя се разработва успоредно с втората лабораторна проба, ако това е поискано писмено от заинтересованото лице.
- (4) При извършване на изследванията по ал.2 заинтересованото лице или негов упълномощен представител могат да присъстват в лабораторията.
- Чл. 15.** Нереализираната втора проба и остатъците от разработените проби се унищожават по ред и начин, определени от дирекция “Лабораторни изследвания” на РИОКОЗ или на НЦРРЗ.
- Чл. 16.** (1) Лабораторните изследвания на пробите, които са взети за целите на държавния здравен контрол, са за сметка на РИОКОЗ или на НЦРРЗ.

(2) В случаите по чл.2, ал.2, т.5 лицата заплащат извършването на лабораторните изследвания по цени съгласно Наредба №8 от 24.04.2006 г. за платените услуги, извършвани от регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве, поискани от физически и юридически лица (обн., ДВ, бр.41 от 2006 г.) и Наредба №17 за платените услуги, извършвани от националните центрове по проблемите на общественото здраве, поискани от физически и юридически лица (обн., ДВ, бр.60 от 2006 г.).

(3) Лицата по чл.14, ал.1 заплащат стойността на лабораторните анализи в случаите, когато резултатът от изследването на втората лабораторна проба потвърди резултата от първоначалното изследване.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. “Партида” е количеството еднородна промишлена продукция, произведена при еднотипни условия, с еднакъв състав и качество, предназначена за еднократно приемане и предаване. В зависимост от вида и спецификата на продукцията понятието партида може да включва и други допълнителни елементи – суровина, дата на производство, работна смяна, вид на опаковката, срок на трайност, предназначение и др.

2. “Проба” е:

а) определено количество продукт или стока – брой опаковки, маса, обем, екземпляр, подбрано от партидата и предназначено за извършване на контрол върху качеството и безопасността на продукта или стоката;

б) определено количество или обем от фактор на жизнената среда, взет за изпитване и анализ с цел оценка на съответствието му с нормативните изисквания.

3. “Първична проба” е част от партидата, подбрана от общата съвкупност на продукта по време на първия етап на пробонабирането. Тя може да бъде съставена от отделни потребителски опаковки при пакетиранияте продукти или от представителни

количества при непакетираните продукти, уточнени като единица мярка за съответните видове продукция – брой, маса, обем, екземпляр.

4. “Средна проба” е пробата, която се получава от всички отделни потребителски опаковки или обеми продукция, подбрани като първична проба чрез подходящо подреждане, размесване, хомогенизиране, последващо разделяне на равни части и отразява обективно състоянието на цялата партида. При нехомогенна продукция средната проба отразява пропорционалните съотношения на съставните ѝ части.

5. “Лабораторна проба” е пробата, взета от средната проба в количества, необходими за извършване на лабораторен анализ.

6. “Заинтересовано лице” е собственикът на фирма или обект.

7. “Валидиране” е потвърждаване чрез изследване и представяне на обективни доказателства, че са изпълнени изискванията за специфична употреба на собствени и/или нестандартизирани методи на изследване.

8. “Верифициране” е процедура за потвърждаване, чрез изпитване и представяне на обективни доказателства, че определените изисквания за използване на стандартизиран метод са изпълнени.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

- § 3. Тази наредба се издава на основание чл.43 от Закона за здравето.

МИНИСТЪР:
проф. д-р Радослав Гайдарски

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

РИОКОЗ гр.

Изм. № ...../.....
(ден, месец, година)

До .....

гр. .... П.код .....

ул. .... № .....

ПРОТОКОЛ

ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ПРОДУКТИ И СТОКИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО
НА ЧОВЕКАДнес, ... подписаният .....
(ден, месец, година, час)

на длъжност ..... посетих обект .....

гр.(с.) ....., адрес ..... със собственик на обекта .....

..... и в присъствието на представител на обекта .....

На основание чл.43 от ЗЗ бяха взети и запечатани съгласно действащата наредба
единични (двойни, тройни) проби от следните продукти и стоки:

№	Продукт, стока	Производител (име и местона- хождение)	Произведен по БДС, ТС, внос	Дата на производс- тво	Налично количест- во	Мярка кг/бр.	Взето количест- во
1.							
2.							
3.							

Да се изследва за: 1.качество, 2.безопасност, 3.годност за употреба, консумация,
4.др.Вид на изследването: 1.органолептично, 2.физико-химично, 3.микробиологично и/или
микологично, 4.токсикологично, 5.радиологично, 6.друго.

Установено хигиенно нарушение: .....

Характеристика на партидата: .....

(№ на партидата, начин на транспортиране, условия на съхранение и др.)

Резултати от външния оглед на партидата: 1.годна, 2.условно годна, 3.негодна

Забележки: .....

Поставям под възбрана .....

(наименование на продукта, кг)

при следните условия .....

Протоколът се съставя в три екземпляра и е отчетен документ за взетите продукти.

**Представител на обекта и отговорен
за съхранение на възбранените продукти и
получил копие от протокола**

Съставил протокола:
подпис: .....

Присъствали свидетели:

1. ....
(име, длъжност, подпис.)

1. ....
(име, длъжност, подпис)

2. ....
(име, длъжност, подпис)

2. ....
(име, длъжност, подпис)

Изисквания към технологията на вземане на проби от продукти и стоки със значение за здравето на човека

1. Проби от продукти и стоки, разфасовани на дребно или опаковани в неделими херметични или други потребителски опаковки (до 2 кг), се вземат цели, два броя за единична проба, без да се нарушава целостта на разфасовката, екземпляра или потребителската опаковка.

2. Продукти и стоки в единични опаковки над 2 кг се отварят на място и се вземат количества, указани в методи, съгласно БДС, EN, ISO, други международни стандарти или в методи утвърдени от министъра на здравеопазването, в количество достатъчно за извършване на лабораторния анализ.

3. Проби от течни хомогенни продукти или течни хетерогенни маси, вкл. такива, образуващи емулсии се вземат след хомогенизиране на течността чрез многократно разбъркване и/или разклащане на съда.

4. Проби от продукти с твърда, полутвърда, пастообразна или мажеща се консистенция се вземат от различни нива, най-малко от 10 места на опаковката (на повърхността, във вътрешността, около дъното и стените), с подходящ инструментариум.

5. Проби от продукти с прахообразна, гранулоподобна, зърнеста консистенция и/или в насипно състояние се вземат по реда, посочен в т.2.

6. Проби от продукти с нееднородна, нехомогенна консистенция се вземат, като в първичната, съставната, крайната и в пробата за лабораторен анализ се запазват съотношенията на компонентите, аналогични на съотношенията им в продукта.

Данни върху етикета, който маркира пробата

1. РИОКОЗ гр. ....../НЦРРЗ гр. СОФИЯ
2. Номер на протокола за вземане на проба.
3. Наименование и количество на пробата.
4. Обект, от който е взета пробата.
5. Имена на лицето, взело пробата и на заинтересовано лице или неговия упълномощен представител.
6. Дата и час на вземане на пробата.

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**НАРЕДБА № 3 от 04.06.2007 г.
за специфичните изисквания към материалите
и предметите, различни от пластмаси, предназначени
за контакт с храни**

**РАЗДЕЛ I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

- Чл. 1. С тази наредба се определят специфични изисквания към материалите и предметите, включително активните и интелигентните материали и предмети, различни от пластмаси и предмети, предназначени за контакт с храни, наричани по-нататък "материали и предмети".
- Чл. 2. (1) Материалите и предметите, които не отговарят на изискванията на законодателството на Европейските общности и на тази наредба, не се допускат за предлагане в търговската мрежа, за приготвяне, опаковане, транспортиране, съхранение, продажба или сервиране на храни.
- (2) Когато партии от материали или предмети се предлагат на пазара, с изключение на етапа на търговия на дребно, те се придружават от писмена декларация на производителя, в съответствие с изискванията на Регламент 1935/2004, относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни и за отмяна на Директива 80/590/ЕИО и Директива 89/109/ЕИО.
- (3) Декларацията по ал.2 трябва съдържа данни, които да позволяват лесна идентификация на материала или предмета, за който се отнася. Декларацията се актуализира при всяка съществена промяна при производството на материала или предмета, която може да предизвиква промени в миграцията на вещества от материала или предмета в храните, с които влиза в контакт.

(4) Декларацията по ал.2 се издава от производителя или вносителя на материалите и предметите в Европейските общности и съдържа информацията, посочена в Приложение №1.

(5) Производителят или вносителят на материалите и предметите в Европейските общности предоставя при поискване на компетентните органи необходимата документация за доказване на съответствието на материалите и предметите с изискванията на законодателството на Европейските общности и националното законодателство.

(6) Документацията по ал.5 трябва да съдържа данни за резултати от извършени лабораторни анализи, условията на изпитване, името и адреса на лабораторията, където е извършено изпитването.

РАЗДЕЛ II

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ФОЛИО ОТ РЕГЕНЕРИРАНА ЦЕЛУЛОЗА (ЦЕЛОФАН)

Чл. 3. (1) Специфичните изисквания по този раздел се отнасят към фолио от регенерирана целулоза, което е предназначено за контакт с храни или влиза в контакт с храни, произведено с тази цел, и което:

1. представлява само по себе си краен продукт, или
2. формира част от краен продукт, който съдържа и други материали.

(2) Изискванията по ал.1 не се отнасят за изкуствени целулозни обвивки.

Чл. 4. Фолиото от регенерирана целулоза трябва да е от един от следните видове:

1. фолио от регенерирана целулоза без покритие;
2. фолио от регенерирана целулоза с покритие, получено от целулоза;
3. фолио от регенерирана целулоза с покритие на база пластмаса.

- Чл. 5.** (1) За производството на фолио от регенерирана целулоза по чл.4, т.1 и 2 се използват само вещества или група от вещества, посочени в колона 1 на таблиците от Приложение №2, като се спазват ограниченията, посочени в колона 2 на таблиците от Приложение №2.
- (2) Вещества, които не са посочени в приложение № 2, могат да се използват като оцветители (багрила и пигменти) или като свързващи вещества при производството на фолио от регенерирана целулоза по ал.1, при условие че при лабораторни изпитвания с валидирани методи за анализ не се установяват следи от миграция на веществата в храните.
- (3) Използваните вещества трябва да са с гарантирано от производителя добро техническо качество по отношение на критериите на чистота, които се посочват в спецификациите на веществата.
- Чл. 6.** (1) Фолиото от регенерирана целулоза по чл.4, т.3 преди насяне на покритието трябва да бъде произведено само от веществата или групата вещества, посочени в колона 1 на таблица 1 от Приложение №2, като се спазват ограниченията, посочени в колона 2 на таблица 1 от Приложение №2.
- (2) За производството на покритието по ал.1 се използват само вещества или група от вещества, посочени в таблиците на приложения №1 до 5 от Наредба №1 от 2002 г. за материалите и предметите от пластмаси, предназначени за контакт с храни (обн., ДВ, бр.13 от 2002 г.; изм. и доп., бр.55 от 2004 г., изм., бр.70 от 2005 г., изм., бр.59 от 2006 г., изм., бр.2 от 2007 г.), като се спазват ограниченията, посочени в тях.
- (3) Материалите и предметите, произведени от фолио от регенерирана целулоза по чл.4, т.3, трябва да са в съответствие с изискванията по чл.7, 8, 11 и 12 от Наредба №1 от 2002 г. за материалите и предметите от пластмаси, предназначени за контакт с храни.
- Чл. 7.** Печатаните повърхности на фолиото от регенерирана целулоза не трябва да влизат в контакт с храната.

РАЗДЕЛ III

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРЕДМЕТИТЕ ОТ КЕРАМИКА, СТЪКЛОКЕРАМИКА И СЪГКЛО

- Чл. 8.** (1) Количествата олово и кадмий, преминали от предметите от керамика, стъклокерамика и стъкло във/върху храните, не трябва да превишават следните граници на миграция:
1. група 1 – предмети (съдове), които не могат да бъдат напълнени, и такива, които могат да бъдат напълнени, с вътрешна дълбочина до 25 mm, измерена от най-ниската точка до хоризонталната равнина, преминаваща през горния ръб – за олово 0,8 mg/dm² и за кадмий 0,07 mg/dm²;
  2. група 2 – предмети (съдове), които могат да бъдат напълнени, различни от тези по група 1 – за олово 4,0 mg/l и за кадмий 0,3 mg/l;
  3. група 3 – предмети (съдове) за готвене; съдове за опаковане и съхранение на храни с вместимост по-голяма от 3 литра – за олово 1,5 mg/l и за кадмий 0,1 mg/l.
- (2) Когато изпитваният предмет се състои от основно тяло и капак, посочените граници на миграция на олово и кадмий, изразени в mg/dm² или mg/l, се отнасят само за основното тяло.
- (3) Основното тяло и вътрешната повърхност на капака се изпитват поотделно при еднакви условия. Сумата от получените резултати се отнася или към контактната повърхност на предмета, или към вместимостта му в зависимост от това към коя от групите по ал.1 попада предметът.
- Чл. 9.** Изпитванията за определяне на количеството олово и/или кадмий, преминали от предметите от керамика, стъклокерамика и стъкло във/върху храни, се извършват съгласно правилата и метода, посочени в Приложение №3.
- Чл. 10.** (1) Предметите от керамика, стъклокерамика и стъкло, предназначени за контакт с храни, съответстват на изискванията на тази наредба, когато преминалите количества олово и/или кадмий във/върху храните, установени при изпитване за миграция, не надвишават допустимите граници на миграция по чл.8, ал.1.
- (2) Когато преминалите количества олово и/или кадмий във/върху

храните превишават границите на миграция с не повече от 50%, се приема, че предметът съответства на изискванията на тази наредба, ако средноаритметичната стойност на резултатите от изпитването на три допълнителни предмета с еднакви форма, размер, повърхност, декорация и глазура не надвишава границите на миграция и никой от трите единични резултати не надвишава нормите за олово и кадмий с повече от 50%.

РАЗДЕЛ IV

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ БИБЕРОНИ И ЗАЛЪГАЛКИ, ПРОИЗВЕДЕНИ ОТ ЕЛАСТОМЕРИ ИЛИ КАУЧУК

- Чл. 11.** От бибероните и залъгалките, произведени от еластомери или каучук, не трябва да преминават в моделен разтвор, който подобява слюнка, N-нитрозамини и N-нитрозиращи вещества в количества, които могат да бъдат установени чрез валидирани методи за изпитване с граница на чувствителност, както следва:
1. 0,01 mg общо за всички преминали N-нитрозамини на килограм еластомери или каучук;
  2. 0,1 mg общо за всички преминали N-нитрозиращи вещества на килограм еластомери или каучук.
- Чл. 12.** Изпитванията за определяне на количеството преминали N-нитрозамини и N-нитрозиращи вещества от биберони и залъгалки, произведени от еластомери или каучук, във/върху храни, се извършват съгласно правилата, посочени в Приложение №4.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

- § 1.** По смисъла на тази наредба:
1. "Граница на миграция" е максимално допустимото количество на определено нискомолекулно вещество, преминало във/върху храната или моделния разтвор, изразено в милиграма на квадратен дециметър от площта на мате-

риала или предмета (mg/кв.дм) или милиграма на килограм готов материал или предмет (mg/kg).

2. "Миграция" е процес на проникване, преминаване на "остатъчни" нискомолекулни вещества от материалите и предметите към храните, с които са в контакт.

3. "N-нитрозиращи вещества" са вещества, способни да се превръщат в N-нитрозамини.

4. "Предмети от керамика" са изделия, произведени от неорганични смеси с основно съдържание на глина или силикати, към които могат да бъдат добавени малки количества органични материали. Тези изделия първо се оформят до постоянна форма, която се фиксира чрез изпичане. Те могат да бъдат глазирани и/или декорирани и/или емайлирани.

5. "Предмети от стъклокерамика и стъкло" са изделия, произведени от неорганичен, неметален материал, получен чрез пълно стапяне на суровините при висока температура до хомогенна течност, охладена до втвърдяване, без или със частична кристализация;

6. "Фолио от регенерирана целулоза (целофан)" е тънък листов материал, получен от пречистена целулоза, получена от не рециклирана дървесина или памук. За спазване на технологичните изисквания могат да се добавят подходящи вещества в маса или върху повърхността. Фолиото от регенерирана целулоза може да бъде с покритие от едната или от двете страни.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- § 2. С тази наредба се въвеждат изискванията на Директива 93/10/ЕО относно материалите и предметите, изработени от фолио от регенерирана целулоза (целофан), предназначени за контакт с храни, Директива 84/500/ЕО за сближаване на законодателството на държавите-членки относно керамичните предмети, предназначени за контакт с храни и се осигурява изпълнението на изискванията на Регламент 1935/2004 относно матери-

алите и предметите, предназначени за контакт с храни и за отмяна на Директива 80/590/ЕИО и Директива 89/109/ЕИО и Регламент 1895/2005 за ограничаване употребата на определени епоксидни производни, използвани за производство на материали и предмети, предназначени за контакт с храни.

- § 3. За нарушение на изискванията на тази наредба се приемат количествата вещества, установени при анализ за миграция, които надвишават нормите за допустими граници на миграция, определени в тази наредба.
- § 4. Наредбата се издава на основание чл.8, ал.1 от Закона за храните и отменя Наредба №24 от 17 май 2001 г. за материалите и предметите, различни от пластмаси, предназначени за контакт с храни (обн., ДВ, бр.56 от 2001 г.; изм., ДВ, бр.13 от 2002 г.; изм., ДВ, бр.61 от 2005 г.; изм., ДВ, бр.59 от 2006 г.)

МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО:
проф. д-р Радослав Гайдарски

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ:
Джевдет Чакъров

Информация, която трябва да съдържа декларацията за съответствие

Декларацията по чл.4 съдържа следната информация:

а) име и адрес на фирмата, която произвежда готовия материал или предмет, или на лицето, отговорно за вноса в Европейските общности на готовите материали или предмети;

б) наименование, вид и предназначение на материала или предмета;

в) дата на издаване на декларацията;

г) потвърждение, че материалът или предметът съответства на изисквания на наредбата и Регламент 1935/2004 относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни и за отмяна на Директива 80/590/ЕИО и Директива 89/109/ЕИО.

**Списък
на разрешените изходни вещества за производството на фолио
от регенерирана целулоза без покритие**

Таблица 1

Именна таблица	Именна таблица
А. Регенерирана целулоза	Над 72% (w/w)
Б. Добавки	
1. Омекотители	Общо до 27% (w/w)
- бис(2-хидроксиетил) етер [=диетиленгликол]	Общо количество на бис (2-хидроксиетил) етер и етандиол, преминало в храните - 30 mg/kg храна. Тази норма се отнася само за фолио с покритие, предназначено за контакт с храни, което няма по повърхността си физически свободна вода.
- Етандиол (=моноетиленгликол)	
- 1,3-бутандиол	
- Глицерин	
- 1,2-пропандиол [=1,2-пропиленгликол]	
- Полиетиленов оксид [=полиетиленгликол]	Средна молекулна маса между 250 и 1200
- 1,2-полипропиленов оксид [=1,2-полипропиленгликол]	Средна молекулна маса до 400 и свободно съдържание на 1,3-пропандиол до 1% (w/w)
- Сорбитол	
- Тетраетиленгликол	
- Триетиленгликол	
- Карбамид	
2. Други добавки	Общо до 1% (w/w)

~ œðàŁ Ł° àæ	Количеството на всяко вещество или група вещества не трябва да надвишава 2 mg/dm ² от фолио без покритие
- Оцетна киселина и нейните NH ₄ , Ca, Mg, K и Na соли	
- Аскорбинова киселина и нейните NH ₄ , Ca, Mg, K и Na соли	
- Бензоена киселина и натриев бензоат	
- Мравчена киселина и нейните NH ₄ , Ca, Mg, K и Na соли	
- Линейни мастни киселини, наситени или ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20 включително, а също бехенова и рицинолонова киселина и техните NH ₄ , Ca, Mg, K, Na, Al и Zn соли	
- Лимонена, d- и l-млечна, малеинова, 1-тартарова киселини и техните Na и K соли	
- Сорбинова киселина и нейните NH ₄ , Ca, Mg, K и Na соли	
- Амиди на линейни мастни киселини, наситени или ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20 включително, а също и амиди на бехеновата и рицинолоновата киселини	
- Натурални нишестета и брашна за консумация	
- Натурални нишестета и брашна за консумация, химически модифицирани	
- Амилоза	
- Калциеви и магнезиеви карбонати и хлориди	

- Естери на глицерина с линейни мастни киселини, наситени и ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20 включително, и/или с адипинова, лимонена, 12-хидроксистеаринова (оксистеарин), рицинолонова киселини	
- Естери на полиоксиетилена (8-14 оксиетиленови групи) с линейни мастни киселини, наситени или ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20 включително	
- Естери на сорбитола с линейни мастни киселини, наситени или ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20 включително	
- Моно- и/или диестери на стеариновата киселина с етандиол и/или бис(2-хидроксиетил)етер и/или триетиленгликол	
- Оксиди и хидроксиди на алуминий, калций, магнезий и силиций и силикати и хидратни силикати на алуминий, калций, магнезий и калий	
- Полиетиленов оксид [полиетиленгликол]	Средна молекулна маса - между 1200 и 4000
- Натриев пропионат	
oī ðŁ (E° aæ	Общо количество на веществата - не повече от 1 mg/dm ² от хартия без покритие; количеството на всяко вещество или група вещества - не повече от 0,2 mg/dm ² от фолио без покритие (или по-малко, ако е специфицирано)
- Натриев алкил (C ₈ до C ₁₈) бензолсулфонат	
- Натриев изопропилнафталинов сулфонат	
- Натриев алкил (C ₈ до C ₁₈) сулфат	
- Натриев алкил (C ₈ до C ₁₈) сулфонат	
- Натриев диоктилсулфосукцинат	

- Дистеарат на дихидроксиетил диетилен триамин моноацетат	Не повече от 0,05 mg/dm ² от фолио без покритие
- Амониеви, магнезиеви и калиеви лаурилсулфати	
- N, N' - дистеароил диаминоетан, N, N' - дипалмитоил диаминоетан и N, N' - диолеоил диаминоетан	
- 2-хептадецил- 4,4-бис(метиленстеарат) оксазолин	
- Полиетилен-аминостеарамид етилсулфат	Не повече от 0,1 mg/dm ² от фолио без покритие
Общи вещества - свързващи вещества	Общо количество на веществата - не повече от 1 mg/dm ² от фолио без покритие
- Продукт от кондензацията на немодифициран меламина-формалдехид или който може да бъде модифициран с един или повече от следните продукти:	Съдържание на свободен формалдехид - не повече от 0,5 mg/dm ² от фолио без покритие
бутанол, диетилентриамин, етанол, триетилен-тетраамин, тетраетиленпентаамин, три-(2-хидроксиетил)амин, 3,3'- диаминодипропиламин, 4,4'- диаминодибутиламин	Съдържание на свободен меламина - не повече от 0,3 mg/dm ² от фолио без покритие
- Продукт от кондензацията на меламина-карбамид-формалдехид с трис-(2-хидроксиетил)амин	Съдържание на свободен формалдехид - не повече от 0,5 mg/dm ² от фолио без покритие Съдържание на свободен меламина - не повече от 0,3 mg/dm ² от фолио без покритие
- Напречно омрежени катионни полиалкиленамини	В съответствие с действащото законодателство
а) полиамид-епихлорхидринова смола на база диамино-пропил-метиламин и епихлорхидрин;	
б) полиамид-епихлорхидринова смола на база епихлорхидрин, адипинова киселина, капролактама, диетилентриамин и/или етилендиамин;	

в) полиамид-епихлорхидринова смола на база адипинова киселина, диетилентриамин и епихлорхидрин или смес от епихлорхидрин и амоняк;	
г) полиамид-полиамин-епихлорхидринова смола на база епихлорхидрин, диметиладипат и диетилентриамин;	
д) полиамид-полиамин-епихлорхидринова смола на база епихлорхидрин, адипамид и диаминопропилметиламин	
- Полиетиленамини и полиетиленимини	Не повече от 0,75 mg/dm ² от фолио без покритие
- Продукт на кондензацията на: немодифициран карбамид-формалдехид или модифициран с един или повече от следните продукти:	Съдържание на свободен формалдехид - не повече от 0,5 mg/dm ² от фолио без покритие
аминометилсульфонова киселина, сулфанилова киселина, бутанол, диаминобутан, диамино-диетиламин, диаминодипропиламин, диаминопропан, диетилентриамин, етанол, гуанидин, метанол, тетраетиленпентамин, триетилентетрамин, натриев сулфит	
× ãðàæððŁ (E° ãæ	Общо количество на веществата - не повече от 0,01 mg/dm ² от фолио без покритие
- Продукти от реакцията на амини от масла за консумация с полиетиленов оксид	
- Моноетаноламинлаурил сулфат	

**Списък
на разрешените изходни вещества за производството на фолио
от регенерирана целулоза с покритие**

Таблица 2

Именна таблица	Символическа таблица
А. Регенерирана целулоза	Виж таблица 1
Б. Добавки	Виж таблица 1
В. Покритие	
1. Полимери	Общо количество на веществата - не повече от 50 mg/dm ² от покритието върху страната, влизаща в контакт с храните
- Етилови, хидроксиетиллови, хидроксипропилови и метилови етери на целулозата	
- Целулозен нитрат	Не повече от 20 mg/dm ² от покритието върху страната, влизаща в контакт с храната; съдържание на азот - между 10,8% (w/w) и 12,2% (w/w) в целулозния нитрат
2. Смоли	Общо количество на веществата - не повече от 12,5 mg/dm ² от покритието върху страната, в контакт с храната и само за производството на фолио от регенерирана целулоза с покрития на база целулозен нитрат
- Казеин	

<p>- Колофон и/или негови производни след полимеризация, хидрогенизация или диспропорциониране и техните естери с метилови, етилови или C₂ до C₆ поливалентни алкохоли, или смеси от тези алкохоли</p> <p>- Колофон и/или неговите производни след полимеризация, хидрогенизация или диспропорционална кондензация с акрилова, малеинова, лимонена, фумарова и/или фталова киселина и/или 2,2-бис (4-хидроксифенил) пропанформалдехид и естерифицирани с метил-, етил- или C₂ до C₆ поливалентни алкохоли, или смеси от тези алкохоли</p> <p>- Естери, извлечени от бис(2-хидроксиетил) етер с допълнителни продукти на -пинен и/или дипентен и/или дитерпен и малеинов анхидрид</p> <p>- Желатин за консумация</p> <p>- Рициново масло и неговите производни след дехидриране или хидрогенизация; или кондензация с полиглицерин, адипинова, лимонена, малеинова, фталова и себацинова киселина</p> <p>- Натурален каучук [=дамарова смола]</p> <p>- Поли б-пинен [=терпенови смоли]</p> <p>- Карбамид-формалдехидни смоли (виж таблица 1 - закрепващи агенти)</p>	
3. Пластификатори	Общо количество на веществата - не повече от 6 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Ацетилтрибутилцитрат	
- Ацетилтри (2-етилхексил) цитрат	
- Ди-изобутиладипат	
- Ди-п-бутиладипат	
- Ди-п-хексил азелаинат (азелат)	

- 2-етилхексилдифенил фосфат (синоним: ди-фенил 2-етилхексиров естер на фосфорната киселина)	Количеството на 2-етилхексилдифе- нил фосфат - не повече от: а) 2,4 mg/kg храна, влизаща в контакт с този вид фолио б) 0,4 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Глицерин моноацетат [=моноацетин]	
- Глицерин диацетат [=диацетин]	
- Глицерин триацетат [=триацетин]	
- Дибутилсебацинат	
- Ди-п-бутилтартарат	
- Ди-изо-бутилтартарат	
4. Други добавки	Общо количество на веществата - не повече от 6 mg/dm ² във фолиото от регенерирана целулоза без покритие, вкл. по покритието върху страната в контакт с храните
4.1. Добавки, изброени в таблица 1	Прилагат се ограниченията от таблица 1, като количествата, изразени в mg/dm ² , се отнасят за фолио от регенерирана целулоза без покритие, вкл. по покритието върху страната в контакт с храните
4.2. Специфични добавки към покритията	Количеството на всяко вещество или група вещества - не повече от 2 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните (или по-малко, ако е специфицирано)
- 1-хексадеканол и 1-октадеканол	
- Естери на линейни мастни кисе- лини, наситени или ненаситени, с четен брой въглеродни атоми от 8 до 20, включително и на рициолова киселина с етил-, бутил-, амил- и олеил- линейни алкохоли	
- Монтанови восъци, съставени от пречистени монтанови (C ₂₆ до C ₃₂) киселини и/или техните естери с етандиол и/или 1,3 бутандиол и/или техни калциеви и калиеви соли	

- Карнаубски восък	
- Пчелен восък	
- Еспартов восък	
- Канделилов восък	
- Диметилполисилоксан	Не повече от 1 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Епоксидирано соево масло (съдържание на оксиран 6 до 8%)	
- Пречистен парафин и микрокристални восъци	
- Пентаеритритол-тетрастеарат	
- Моно- и бис-(октадецил-диетилен-оксид) фосфати	Не повече от 0,2 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Алифатни киселини (C8 до C20) естерифициранис моно- или ди-(2-хидроксиетил) амин	
- 2- и 3-трет-бутил-4-хидроксианизол [=бутил хидроксианизол-ВНА]	Не повече от 0,06 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- 2,6-ди-трет-бутил-4-метилфенол [=бутил хидрокситолуол-ВНТ]	Не повече от 0,06 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Ди-п-октилкалаен-бис (2-етилхексил) малеат	Не повече от 0,06 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
5. Разтворители	Общо количество на веществата - не повече от 0,6 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните
- Бутилацетат	
- Етилацетат	
- Изобутилацетат	
- Изопропилацетат	
- Пропилацетат	
- Ацетон	
- 1-бутанол	
- Етанол	
- 2-бутанол (изобутилов алкохол)	

- 2-пропанол (изопропилов алкохол)	
- 1-пропанол	
- Циклохексан	
- Етиленгликолов монометил етер	
- Етиленгликолов монометил етер на оцетната киселина	
- Метилетил кетон	
- Метилизобутил кетон	
- Тетрахидрофуран	
- Тулуол	Не повече от 0,06 mg/dm ² от покритието върху страната в контакт с храните

* Посочените в таблици 1 и 2 тегловни проценти са изчислени по отношение на количеството на изсушено фолио от регенерирана целулоза без покритие.

* Общоприетите технически наименования на веществата са посочени в средни скоби.

**Основни правила
за определяне на специфичната миграция на олово и кадмий
от предмети от керамика, стъклокерамика и стъкло в храни**

1. Изпитването за определяне на специфичната миграция на олово и кадмий от предметите от керамика, стъклокерамика и стъкло в храни се извършва с моделен разтвор – 4% (v/v) прясно приготвен воден разтвор на оцетна киселина при температура $22 \pm 2^\circ\text{C}$ за $24 \pm 0,5$ h.

2. Когато се определя само специфичната миграция на олово, пробата от изпитвания материал или предмет се покрива с подходящ материал и се оставя в условията на лабораторното осветление.

3. Когато се определя само специфичната миграция на кадмий или кадмий и олово, пробата от изпитвания материал или предмет се покрива така, че изпитваната повърхност да бъде в пълна тъмнина по време на изпитването.

4. Пробите от изпитваните предмети от групи 2 и 3 по чл.8 се пълнят с 4% (v/v) разтвор на оцетна киселина до граница не повече от 1 mm под точката на преливане (хоризонталната равнина, преминаваща през ръба), като разстоянието се измерва от горния ръб. При предмети с плосък или леко наклонен ръб разстоянието между повърхността на течността и точката на преливане не трябва да бъде по-голямо от 6 mm, измерено по наклонения ръб.

5. Повърхността на пробата от изпитван предмет от група 1 по чл.8, който не може да бъде напълнен, която не е предназначена да влиза в контакт с храната, трябва да бъде покрита с подходящ защитен слой, устойчив на 4% (v/v) разтвор на оцетна киселина, след което пробата се потапя в съд, напълнен с моделния разтвор така, че повърхността, предназначена за контакт с храната, да бъде напълно покрита от моделния разтвор.

6. Размерът на повърхността на пробата от предмет от група 1 по чл.8 е равна на свободната повърхност на течността при условията на напълване по т.4. Повърхността се определя и чрез поставяне на пробата с дъното нагоре върху милиметрова хартия, очертава се контурът ѝ и се изчислява ограничената от контура повърхност.

Метод

за определяне на специфичната миграция на олово и/или кадмий

1. Област на приложение

Методът позволява да се определи специфичната миграция на олово и/или кадмий.

2. Принцип

Определянето на специфичната миграция на олово и/или кадмий става чрез инструментален метод за анализ, който отговаря на критериите за оценка, посочени в т.4.

3. Реагенти

Всички използвани реагенти трябва да бъдат "чисти за анализ", ако не е посочено друго.

Вода – дестилирана или вода със същата чистота.

3.1. 4% (v/v) воден разтвор на оцетна киселина:

В мерителна колба се поставят 40 ml ледена оцетна киселина и се долива вода до 1000 ml.

3.2. Основен разтвор

Приготвя се основен разтвор, който съдържа 1000 mg/l олово и не по-малко от 500 mg/l кадмий съответно в 4% (v/v) разтвор на оцетна киселина, съгласно посоченото по т.3.1.

4. Критерии за оценка на инструменталния метод за анализ

4.1. Границата на откриване за олово и кадмий трябва да бъде равна или по-ниска от:

- 0,1 mg/l за олово;
- 0,01 mg/l за кадмий.

Границата на откриване се определя като концентрацията на оловото и/или кадмия в 4% (v/v) разтвор на оцетна киселина, съгласно посоченото в т.3.1, която дава сигнал, равен на два пъти шумовия фон на апарата.

4.2. Границата на количествено определяне на олово и кадмий трябва да бъде равна или по-ниска от:

- 0,2 mg/l за олово;
- 0,02 mg/l за кадмий.

4.3. Аналитичен добив:

Аналитичният добив на олово и кадмий, добавен към 4% (v/v) разтвор на оцетна киселина, както е посочен в т.3.1, трябва да бъде между 80-120% от добавеното количество.

4.4. Специфичност:

Използваният инструментален метод за анализ трябва да бъде без матрични и спектрални интерференции.

5. Метод

5.1. Подготовка на пробата:

Пробата трябва да бъде чиста и свободна от мазнини или други вещества, които могат да повлияят на изпитването. Пробата се измива с разтвор, съдържащ течен миеш препарат, тип домакински, при температура около 40°C. След това първо се изплаква с вода за питейни цели, а след това с дестилирана вода или вода с еквивалентно качество. Пробата се оставя да се изцеди и изсъхне, при което трябва да се избягва всякакво замърсяване. Повърхността, която ще се изпитва, не трябва да се докосва с ръка след почистването и измиването.

5.2. Определяне на олово и/или кадмий:

Така подготвената проба се изпитва при температура $22 \pm 2^\circ\text{C}$ за $24 \pm 0,5$ h. Преди вземане на разтвора за изпитване за определяне на олово и/или кадмий съдържанието на пробата се хомогенизира по подходящ начин, който не допуска загуба на разтвор или нараняване на повърхността, предмет на изпитването.

Извършва се изпитване на празна проба на реактива, използван за всяка от сериите определяния.

Определянето на олово и/или кадмий се извършва при подходящи условия.

**Основни правила
за определяне количеството N-нитрозамини и N-нитрозиращи вещества,
преминали от биберони и залъгалки, произведени от еластомери
или каучук**

1. Изпитването за определяне на количеството преминали N-нитрозамини и N-нитрозиращи вещества се извършва, като пробите от изпитваните биберони и залъгалки се потапят в моделни разтвори, подобяващи слюнка, при температура $40 \pm 2^\circ\text{C}$ за 24 часа.

2. За изпитването по т.1 се използва метод с чувствителност 0,01 mg/kg за N-нитрозамини и 0,1 mg/kg за N-нитрозиращи вещества.

3. Моделният разтвор се приготвя от 4,2 g натриев бикарбонат (NaHCO_3), 0,5 g натриев хлорид (NaCl), 0,2 g калиев карбонат (K_2CO_3) и 30 mg натриев нитрит (NaNO_2), разтворени в 1 литър дестилирана или вода с еквивалентно качество. Моделният разтвор трябва да бъде с $\text{pH}=9$.

4. Количеството преминали N-нитрозамини се определя чрез екстракция с хроматографски чист дихлорметан (ДХМ) в аликвотна част от моделния разтвор чрез газова хроматография.

5. Количеството преминали N-нитрозиращи вещества се определят в друга аликвотна част от моделния разтвор, като се превръщат в нитрозамини чрез подкиселяване на аликвотната част със солна киселина. След това нитрозамините се екстрахират с ДХМ и се определят с газова хроматография.